

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
1. Etapy rozwoju cywilizacji	11
Religie a środowisko	11
Religie pierwotne	12
Chrześcijaństwo	13
Islam	15
Buddyzm	16
Hinduizm	18
Filozofie a środowisko	19
Filozofia śródziemnomorska	20
Filozofia starożytnych Chin	22
Nauka, postęp techniczny a środowisko	25
Nauka	25
Nadzieja stworzenia raju na ziemi	27
2. Czynniki, które doprowadziły do degradacji środowiska	29
Jak przeoczono zagrożenia	29
Problemy ochrony środowiska w systemie totalitarnym	32
Problemy ochrony środowiska w systemie demokracji zachodniej	34
3. Ocena sytuacji globalnej	36
Kryzys współczesnej cywilizacji	37
Nadmierne tempo przyrostu naturalnego	40
Podział świata na kraje biedne i bogate	46
Degradacja środowiska naturalnego	49
Pozostałe cechy kryzysu współczesnej cywilizacji	50
4. Najistotniejsze trudności i przeszkody	53
Bierność jako realne zagrożenie	53
Nawyk „biorcy”	53
Brak odpowiedzialności międzynarodowej	54
Zagrożenie ze strony dyktatur i fanatyzmu religijnego	55
Popyt i rywalizacja jako czynniki zagrażające	56
Rozpędzona machina postępu jako realne zagrożenie	56

5. Szanse na przeciwstawienie się zagrożeniom	58
Rola świadomości historycznej	58
Gotowość do poświęceń w imię wartości nadrzędnych	61
Rozsądek szansą na przetrwanie	64
6. Cele strategiczne	67
Racjonalność egzystencjalna	67
Cele w zakresie poprawy jakości życia	69
7. Współpraca międzynarodowa	70
Organizacja Narodów Zjednoczonych	71
Harmonizacja działań	73
8. Etyka ekologiczna	75
Historycznie ukształtowane postawy etyczne	75
Istota etyki ekologicznej	76
Etyka równości we wspólnocie ludzkiej	84
Etyka czci dla życia	88
9. Myślenie ekologiczne	93
10. Filozofia ekologiczna	100
11. Korzenie ekofilozofii	103
Głęboka ekologia i umiarkowana ekologia	105
Głęboka ekologia a taoizm	106
Ekofilozofia a zasady moralne	111
12. Wszechświat, Ziemia, życie	112
Powstanie wszechświata i Ziemi	112
Chronologia wydarzeń we wszechświecie	125
13. Środowisko naturalne	126
Podstawowe elementy środowiska	126
Podstawowe zależności w ekosystemach	128
Zdolność organizmów do adaptacji	130
Równowaga ekologiczna i homeostaza	132
Sukcesja i klimaks	136
Obiegi zyciodajnych składników środowiska	140
14 Człowiek i środowisko	142
Środowisko składnicą darów	142
Przyroda jako środowisko relaksujące	142
Przyroda jako źródło życia, zasobów i surowców	144
Człowiek i skutki jego działalności dla środowiska	146
Człowiek jako element równowagi ekologicznej	146
Niszczenie lasów tropikalnych zagładą gatunków	148
Ingerencja człowieka w biocenozę	151
Wpływ postępu przemysłowego na środowisko	154
Etyczne aspekty roli człowieka w środowisku	155
15. Degradacja środowiska	159
Degradacja środowiska na skutek wzrostu konsumpcji	159
Zanieczyszczenie atmosfery	165
Zanieczyszczenie gleby i wód powierzchniowych	169
Oczyszczanie ścieków i gospodarka odpadami	173
16. Degradacja gleb rolniczych	178
Regiony suszy	179
Erozja gleb	180

Pustynnienie	181
17. Problemy wyżywienia	184
Produkcja żywności	184
Białko	188
Nawożenie	190
Walka ze szkodnikami	191
Żywność z oceanów	194
18. Energia a środowisko	196
Zasoby Ziemi	196
Masa	196
Energia	197
Entropia	197
Kryzys energetyczny	198
Gaz naturalny	201
Ropa	202
Węgiel	203
Energia jądrowa	204
Energetyka węglowa czy jądrowa?	209
Źródła energii alternatywnej	211
Reaktory powielające	211
Reaktory termojądrowe	213
Energia słoneczna	214
Kolektory ciepła słonecznego	214
Fotoogniwa	216
Biopaliwa	217
Energia wiatru	219
Hydroelektrownie	221
Wykorzystanie energii termicznej w oceanach	221
Energia przyptywów morskich	222
Energia geotermalna	223
Inne potencjalne źródła energii	224
Konservacja energii	224
Oszczędzanie energii dla celów socjalnych	227
Racjonalne wykorzystywanie paliw	228
Możliwości działań w zakresie poprawy stanu środowiska	229
19. Charakterystyka sytuacji ekologicznej w Polsce	231
Stan środowiska	231
Chemiczne zanieczyszczenia atmosfery	234
Chemiczne zanieczyszczenia wód	241
Chemiczne zanieczyszczenia gleby i żywności	250
20. Strategia ekorozwoju Polski	253
Reforma systemu energetycznego	257
Rolnictwo	263
Motoryzacja	266
Ochrona świata przyrody	268
Ochrona zasobów mineralnych	270
Ochrona atmosfery	272
Pyły	274
Ochrona wód	275

Gospodarka odpadami komunalnymi	277
Gospodarka odpadami przemysłowymi	278
Ochrona przed promieniowaniem	280
Instrumenty realizacji strategii ekorozwoju	281
Mechanizmy ekonomiczne	282
Współpraca z zagranicą	284
Edukacja ekologiczna	286
21. Metody polityki ekologicznej stosowane w krajach OECD	287
Zasada – zanieczyszczający płaci	288
Narzędzia nakazowe	289
Narzędzia ekonomiczne	289
Narzędzia kontraktowe	297
Tendencje	298
22. Polityka ekologiczna w Polsce	299
Podział kompetencji	301
Rozwiązania szczegółowe	303
Dodatek	309
Wzory związków chemicznych przedstawionych w symbolice skrótovej.	309
Literatura	312